

« Акмарал» аурухана мекемесі

АРТЕРИЯЛЫҚ ҚЫСЫМ

Түркістан 2023 ж

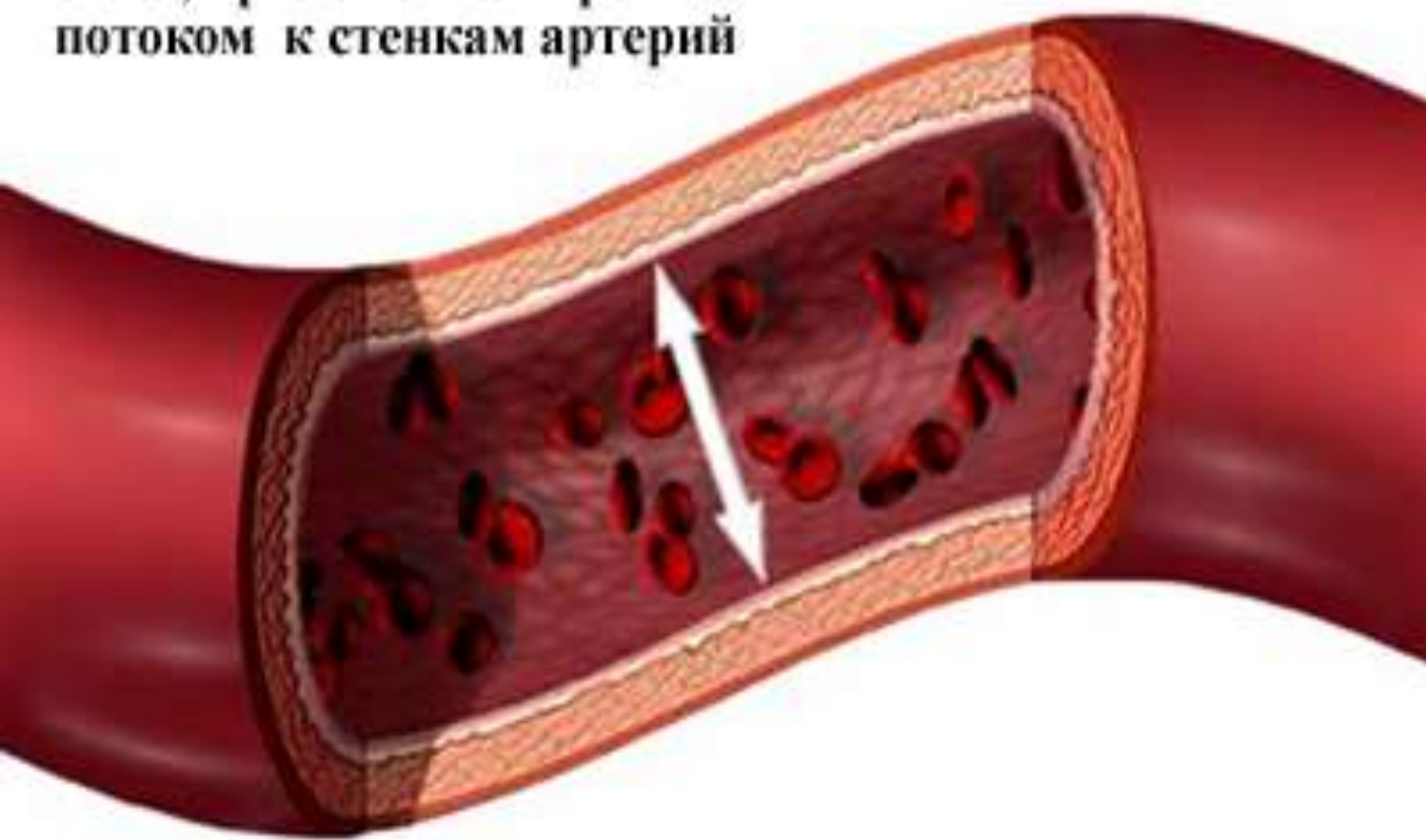
- ◎ Қантамырлардың ішіндегі қан аққанда, тамыр бүйіріне белгілі қысым күш түсіреді, міне мұны қан қысымы дейміз.
- ◎ Қан тамырлары артерия және көктамыр немесе күретамыр деп бөлінгендіктен, қан қысымы да артериялық қан қысымы және веналық қан қысымы деп екіге бөлінеді. Веналық қан қысымының сандық мәні төмен болатындықтан, әдетте қан қысымын өлшегіш арқылы өлшеуге мүмкін болмайды. Жайшылықта айтып жүрген қан қысымымыз артериялық қан қысымын көрсетеді. Оны қан қысым өлшегіш (гемманометр) арқылы шынтақтың ойысындағы иық артериясын өлшегендегі мәні арқылы өрнектейді. Біз айтып жүрген артериялық қан қысымы, жиырылу қысымы және кеңею қысымы сынды екі мәнді қамтиды.
- ◎ Жиырылу қысымы жүрек жиырылған кезде қанның тамыр бүйіріне түсіретін ең жоғары қысымын, ал кеңею қысымы жүрек кеңейген кезде қанның қан тамыр бүйіріне түсіретін ең төмен мәнін көрсетеді. Жиырылу қысымы әдетте жоғары қан қысымы, ал кеңею қысымы төменгі қан қысымы делінеді. Мысалы, жиырылу қысымы 120 mmHg (миллиметр сынап бағанасы), кеңею қысымы 80 mmHg болады да, 120/80 mmHg деп өрнектеледі

- Тамыр қысымы деген не? Тамыр қысымының қалыпсыздығы қайсы аурулардан дерек береді? Жиырылу қысымынан кеңею қысымын шегеріп тастаса, қалыпты тамыр қысымы шығады.
- Қалыпты тамыр қысымы 30-40 mmHg болады. Егер 30 mmHg-дан төмен немесе 40 mmHg-дан жоғары болса қалыпсыз болғаны. Тамыр қысымының жоғарылығы қолқа қақпақшасының толық жабылмауы, қолқаның қатаюуы, қалқанша без қызметінің үдеуі, салмақты қан аздық сияқты аурулардан; ал тамыр қысымының төмендеуі төмен қан қысымы, үлпершекке су жиналу, тараю сипатты жүрек қабының қабынуы, қос жарналы қақпақшасының ауыр дәрежеде тараюуы, қолқа қақпақшасының, жүрек қызметінің салмақты дәрежеде әлсіреуі сияқты аурулардан дерек береді. Сондықтан, тамыр қысымы қалыпсыз болса, оның себебін мұқият тесеріп, ауру тудыру себебін анықтау керек.

- ◎ Қан қысымы қанның тамырлар жүйесі бойынша қозғалу мүмкіндігін қамтамасыз ететіні белгілі нәрсе. Сөйтіп, ағзадағы тіндердің зат алмасу процесін іске асырады. Артериялық қысым шамасы, негізінен, жүректің жиырылу күшіне, әрбір жиырылу кезінде жүректің шығаратын қан мөлшеріне, қан тамырлары қабырғаларының кедергісіне байланысты анықталады. Қысым мөлшері артерия, күре тамыр және майда тамырларда әртүрлі болады. Ол ағзаға өз қызметінің жағдайын көрсетеді. Артериядағы қан қысымы жүрек жиырылғанда (систола) артады, босағанда (диастола) кемиді.
- ◎ Артериялық қан айналымының ірі артерияларында 160/100 мм сынап бағанасына дейін және одан жоғары болса, жүректің соғуы жиілеп, артерия қабырғасының серпінділігі бұзылады. Қан қысымының көтерілуіне немесе төмендеуіне көптеген факторлар әсер етеді. Мысалы: тамырларда сұйықтық деңгейінің төмен түсуі (гипотензия) адам уланғанда, жүрек-қан тамырлар жүйесі бұзылғанда, қан қысымы төмендейді. Ал қысымның көтерілуі ағзада эндокриндік жүйенің бұзылуынан, бүйрек ауруынан болады. Ал жасөспірімдерде қан қысымы жыныстық жетілу кезінде жиі байқалады, мұны ювенильді-гипертензия деп атайды.

Артериальное давление - это сила , приложенная кровяным потоком к стенкам артерий

- ◎ Қан қысымының артуы (артериялық гипертензия) - көбінесе адамның жасы ұлғайған сайын пайда болатын дерт. Өйткені ағзадағы кез келген аурулар тамырға қатты әсер етеді. Қан қысымы көтерілгенде, ұсақ тамырға қанның өту процесі қиындайды. Адамда қан қысымының көтерілуіне не себеп болатынына келсек, жағымсыз және ұзаққа созылған көңіл күй күйзелістері көбірек әсер етеді.
- ◎ Сонымен қатар бас, ми жарақаты, жасқа байланысты туындайтын эндокриндік өзгерістер (климактериялық кезең), ас тұзын көп қолдану қан қысымын туындатады. Ал бейімделуші факторларға келетін болсақ, тұқым қуалау бейімділігі, жүйке және ішкі бөліп шығару бездерінің бұзылуы, семіздік, шылым шегу, ішімдік, айқай-шу, вибрация, созылмалы бүйрек аурулары да бұл дертке шектен тыс әсер етеді. Ал қалыпты жағдайда жас ерекшелігіне қарай, қан қысымы сынап бағанасы бойынша 130/90 мм болуы керек.

128 79

КУРЕНИЕ

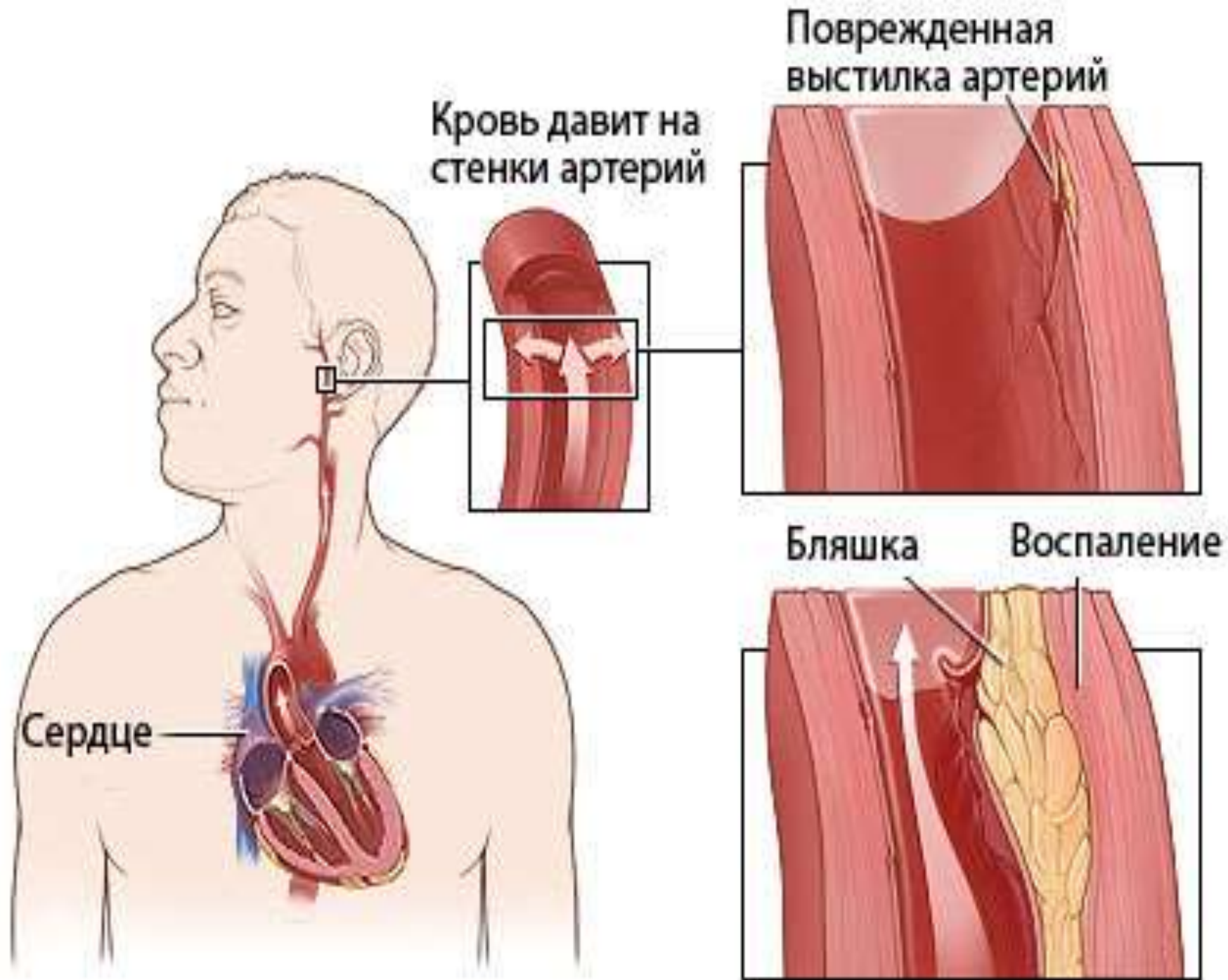
otvetin.ru

- Өте сирек жағдайда, яғни он адамның біреуінде қан тамыры қысымының жоғарылауы бір мүшесінің зақымдануынан туындайды. Мұны қан қысымының қайталануы деп түсінген жөн. Алайда көптеген жағдайда сырқаттардың 90 пайызы мөлшерінде қан қысымы бірінші рет басталады, оны эссенциялдық (мәнді) қан қысымының жоғарылауы деп айтады.
- Қан қысымы жоғарылауының себебі медицинада толық анықталмаған. Сондықтан емделмеген адамның өміріне қауіп төнеді. Қан қысымы асқынуының жиі кездесетін басты себептері - ми, жүрек және бүйрек сияқты өмірлік маңызды мүшелердің зақымдануы көбірек әсер етеді. Адамда қан қысымының қалыпты көрсеткіші тонометр бойынша 120/80 болады. Егер тонометр тілі 140/90, 150/100, 160/110, 170/120, 180/130 көрсететін болса, бұлар қан қысымы көтерілуінің екінші және үшінші сатысы болып табылады. Әсіресе, үшінші сатысы - науқас үшін өте қауіпті.

- ◎ Қазіргі уақытта ең көп тараған сырқаттың бірі - қан тамырының қысымы. Елімізде он адамның біреуінде қан тамыры қысымының жоғарылауы және төмендеуі кездеседі.
- ◎ Елімізде адам өліміне соқтыратын аурулардың ішінде осы қан қысымы бірінші орынды алса, екінші орында - ауыр дене жарақаттары, үшіншісі - қатерлі ісік аурулары болып отыр. Енді осы қан қысымы ауруының белгілеріне тоқталсам, бас ауырып, көз алдының бұлдырауы, қан қысымының 160/95 мм-ден жоғары көтерілуінен білінеді. Және де желке құрысып, лоқсу, жүрек айнуы да болады. Бас ауырған кезде адам құсуы мүмкін. Таулы аймақтарға шыққанда құлағыңыз бітелуі - қан қысымынан болатын жайт. Аурудың белгісі біліне бастағанда-ақ, дәрігерге қаралып, көрінген абзал. Егер де дер кезінде емделмесеңіз, ауру асқына береді. Аурудың екінші, үшінші кезеңі ұзаққа созылуы да ықтимал. Аурудың үшінші соңғы кезеңінде қан қысымы сынап бағанасы бойынша 220/100 мм, кейде бұдан да жоғарыға көтерілуі мүмкін.

- Бұл кезеңде жүректің, бүйректің қалыпты қызметі нашарлайды, соңғы сатыларда миға қан құйылу (инсульт), жүрек «инфаркт», жүрек ендікпесі және жүрек қыспасына (стенокардияға) әкеліп соқтырады. Жүректің бұлшық еттерін әлсіретеді, оның жұмысын тежейді. Арты миға қан құйылуға, соқырлыққа, бауырдың нашарлауына ұласады. Сондай-ақ дер кезінде емдемесе, екі аяқ ісіп, жүректің сол жақ құлақшасы әлсізденеді.
- Осындай асқынулардың алдын алу үшін дәрігерге дер кезінде қаралып, диспансерлік есепке тұруы қажет. Сонымен қатар дәрі-дәрмектерді мезгілімен пайдаланып, уақытында тамақтануды, үй тұрмысында және жұмысында эмоциялық күйзеліске жол бермеуді ұмытпаған жөн. Соңғы 2-3 жылда қан қысымы, әсіресе, ми инсульті, яғни миға қан құйылып кетуі жиі кездесіп жүр.

- ◎ Қалыпты қан қысымының халықаралық белгіден жоғарылаған белгісіне қарап, ауруды анықтайды. Егер науқастың қан қысымының жоғарылауы бір аптаға дейін созылса, онда ол адамда «қан қысымы жоғарылаған» деп толық диагноз қоя алады. Бастың айналуы, көздің қарауытуы, адамның тынышсыздануы, ұйқысының бұзылуы, есте сақтау қабілетінің бұзылуы, мең-зең болып, мас адам сияқты жүруі қан қысымының жоғарылағандығының негізгі белгілері. Кейбір адамдарда бұл бас айналып құсқысы келу, одан қала берсе, әрқайсы жан тамыр нүктелері солқылдап ауруы секілді белгілері болады.
- ◎ Қан қысымы белгілері байқалған емделуші адам отбасында болсын, қызметте болсын бірқалыпты көңіл-күйде болуы шарт. Кешенді ем толық жүргіліп болғаннан кейін де науқас адам холестеринді жоғарылататын тағамдардан тыйылуы керек. Емдеу барысында ішті тазалау процестері жүргізіледі. Адам бауырындағы арналарды, жалпы ағзадағы қалдықтарды тазалау емдері қолданылғаны дұрыс. Қазіргі күні қан қысымын қалыпқа келтіруде ине емі нервтік емдеуді, каналдарды өз орнына салуды, қанды сұйылтуды, қандағы қою қанды алып тастауды негіз етеді.